

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка

Навчально-науковий інститут української філології та
журналістики

Кафедра журналістики

**Силабус
навчальної дисципліни
«Есеїстика»**

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Есеїстика Мова викладання – українська.
Викладачі	Загоруйко Наталія Анатоліївна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри журналістики.
Профайл викладачів	https://journkaf.kpnu.edu.ua/zahorujko-nataliia-anatoliivna/
E-mail	zahoruiiko@kpnu.edu.ua
Консультації	Очні консультації: вівторок з 14.00 до 15.00. Онлайн-консультації: Google Meet, Zoom, Skype, Viber у робочі дні з 9.00 до 17.00.

2. Анотація до курсу

«Есеїстика» – дисципліна, що поглиблено досліджує історію есею, особливості розвитку сучасної української есеїстики у системі журналістських жанрів та вивчає їх основні суспільно-політичні домінанти.

3. Мета та цілі курсу

Мета вивчення навчальної дисципліни: простежити історію розвитку жанру есею у світовій та вітчизняній журналістиці; всебічно осмислити, систематизувати й узагальнити наукові підходи до теорії жанру есею; проаналізувати жанрові особливості есею та його типологічні різновиди.

Курс пов'язаний з такими дисциплінами, як: художньо-публіцистичні жанри, публіцистика, історія української журналістики та зарубіжної журналістики.

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**:

- основні етапи та тенденцій розвитку журналістських жанрів;
- теоретичні засади есеїстичної творчості;
- творчий шлях та праці провідних есеїстів, їх внесок у розвиток української журналістики та есеїстики;

- місце есеїстики серед інших журналістських жанрів.
- історичний контекст і події минулого у взаємозв'язку із сучасністю;

уміти:

- аналізувати й оцінювати факти й події минулого;
- використовуючи здобуті навички, враховуючи жанрові й стилеві особливості текстотворення;
- виявляти причини, що зумовлюють поширення в пресі жанру есею;
- розкрити художньо-публіцистичну специфіку, тематику і проблематику сучасної української есеїстики на основі публікацій провідних авторів;

- виокремлювати найпоширеніші в пресі різновиди есею;
- володіти жанром есею та писати власні есеї на суспільно-актуальні теми.

4. Формат курсу

Стандартний курс (очний). Можливе застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE та застосунків для проведення відеоконференцій (Zoom, Skype, Googlemeet).

5. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Освітньо-професійна програма	для усіх освітніх програм / спеціальностей
Рік навчання/ рік викладання	2026-2027
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	20
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	залік

Статус дисципліни: вибірковий освітній компонент.

6. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення: проєктор та ноутбук/персональний комп'ютер для презентацій у форматі MS Power Point/Prezi/Canva. Передбачається застосування модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища (MOODLE). Можливе використання застосунків для проведення онлайн-відеоконференцій.

7. Політики курсу

При організації освітнього процесу у Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка студенти, викладачі, методисти, адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу, Кодексу про академічну доброчесність, Положення про критерії оцінювання знань студентів, Положення про укладання та контроль за виконанням договору про надання освітніх послуг, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-

якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Література.

Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

8. Схема курсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	разом	у тому числі			
		лекційні заняття	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1.					
Тема 1. Історія і теорія жанру есею. (Есе як метод науково-філософського пізнання).	18	4	4		10
Тема 2. Огляд жанру есею у зв'язку із суспільно-політичними концепціями.	14	2	2		10
Тема 3. Проблемно-тематичні та стильові домінанти сучасної української есеїстики.	14	2	2		10
Тема 4. Розширення жанрових меж есею.	14	2	2		10
Тема 5. Політичний аспект есеїстики Юрія Шевельова (Шереха).	14	2	2		10
Тема 6. Історіософські погляди Євгена Сверстюка.	14	2	2		10
Тема 7. Постколоніальний дискурс есеїстики Оксани Забужко.	16	2	2		10
Тема 8. Проблемно-тематичні аспекти збірки есеїв Михайла Епштейна «По той бік совка. Політика на грані гротеску».	18	4	4		10
Разом за змістовим модулем	120	20	20		

9. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль тощо.

Форма контролю: залік.

Оцінювання навчальної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою з переведенням підсумкової оцінки в національну шкалу і шкалу ECTS.

Підсумкова оцінка курсу є сумою рейтингових оцінок одержані за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: за семінарські заняття, МКР, ІНДЗ, самостійну роботу та залік.

На практичних заняттях студент має виявити розуміння суті поданих для вивчення питань, продемонструвати знання рекомендованої літератури, представити результати виконаних практичних завдань. Повнота виконання цих форм роботи забезпечує студентові отримання у сумі **50 балів**.

МКР- 20 балів

Мета написання **МКР** – виявити рівень теоретичних знань та практичних умінь та навичок студентів з дисципліни.

МКР виконується у письмовій формі. До її написання допускаються всі студенти. Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання оцінюється 0 балів.

Студенти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Максимальна кількість балів, які студент може набрати при повній і вичерпній відповіді на запитання **контрольної модульної роботи – 20 балів**.

Самостійна робота – 30 балів

Виконання самостійної роботи передбачає написання власного есе на актуальну-суспільно-політичну тему.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ:

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Залік
Змістовий модуль 1 (60 балів)			100
Поточний контроль	Самостійна робота	МКР	
50 балів	30 балів	20 балів	

Оцінювання на семінарських заняттях здійснюється по 12-ті бальній системі за такими критеріями:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.

	3	Студент намагається аналізувати програмовий матеріал на основі елементарних знань і навичок, робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацювати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

**Таблиця відповідності шкал оцінок якості
засвоєння навчального матеріалу**

Національна шкала	Шкала ECTS
5 – відмінно (90-100 балів)	A

4 – дуже добре (82-89 балів)	B
4 – добре (75-81 бал)	C
3 – задовільно (67-74 бали)	D
3 – достатньо (60-66 балів)	E
2 – незадовільно (35-59 балів)	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)

10. Рекомендована література

1. Балаклицький, М. А. Есе як художньо-публіцистичний жанр : Метод. матеріали для студ. зі спец. "Журналістика" / М. А. Балаклицький. -Х.:ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. 74 с.
2. Гундорова, Тамара. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми [Текст] : ст. та есеї / Тамара Гундорова. К. : Грані-Т, 2013. 546 с. (De profundis).
3. Загоруйко Наталія. «Український палімпсест. Оксана Забужко в розмові з Ізою Хруслінською»: модифікація жанру інтерв'ю// Наукові записки Інституту журналістики. К., 2014. Т. 56. Лип.-верес. С.276–282.
4. Пахльовська, Оксана Єжи-Янівна. Ave, Ешора [Текст] : статті, доповіді, публіцистика (1989-2008) / О. Є. Пахльовська. К. : Пульсари, 2008. 656 с.
5. Рябчук, Микола. Зона відчуження: українська олігархія між Сходом і Заходом [Текст] / М. Рябчук. К. : Критика, 2004. 224 с.
6. Шебеліст С. Тенденції розвитку журналістських жанрів у сучасній українській пресі / Сергій Шебеліст // Журналістика, філологія та медіаосвіта : зб. наук. доп. / Пол. держ. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. — Полтава : Освіта, 2009. Т. 2. С. 402—405.
7. Шевельов, Юрій. З історії незакінченої війни [Текст] / Ю. Шевельов ; упоряд. О. Забужко, Л. Масенко. К. : Видавничий дім "Києво-Могилянська академія, 2009. 471 с.
8. Шевченко Т. Есеїстика українських письменників як феномен літератури кінця ХХ – початку ХХІ ст. / Т. М. Шевченко; Одес. нац. ун-т імені І. І. Мечникова. К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. 584 с.